

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2016

Riksförbundet för Samhällets Styvbarn är intresseorganisation för de som är eller har varit samhällsplacerade som barn. De flesta av förbundets medlemmar har själva varit omhändertagna av samhället som barn.

Förbundet hade den sista december 355 betalande medlemmar, en minskning med 200 under 2016. Denna minskning, som pågått i tre år, är en följd av att alla sökande nu fått besked av Ersättningsnämnden. I dagsläget har förbundet 147 betalande medlemmar.

Vi har under 2016 haft ett ekonomiskt stöd från Socialstyrelsen på 250.000 kr, men har inte något bidrag för 2017.

1. Ömsesidigt stöd och gemenskap

Förbundet har formellt sju *lokalföreningar*, av vilka endast ett par haft regelbunden verksamhet. På tre platser har *lokalgrupper*, träffats. Mötesverksamheten har avtagit i hela landet.

Styrelsen har, genom olika ledamöter, träffat medlemmar från Ystad till Luleå och informerat om verksamheten. Samtalen har rört att Ersättningsnämndens arbete har avslutats, samt behovet av en förnyring och generationsväxling i förbundet.

Vår *webbplats* har upprätthållits. På webbplatsen finns mycket information och material om vår verksamhet och våra frågor. Men bloggar och lokala sidor har använts mindre än tidigare.

2. Upprättelse

Under året avslutade Ersättningsnämnden sitt arbete. Närmare 5.000 beslut togs av nämnden, och 46% fick ersättning. Att fler än hälften fick avslag visar att lagen var för hård, som Samhällets Styvbarn många gånger påtalat. Huvudfelet med lagen var att bara ett belopp betalades ut. Med en graderad ersättning hade fler kunnat få ersättning.

Att så många fick avslag har varit nedslående för oss alla, även om vi befarade att det skulle gå så med bara en ersättningsnivå. Under året har vi fått många samtal från styvbarn, inte bara medlemmar, som fått ersättning eller avslag. De som fått avslag är självfallet besvikna.

Vi har i olika media, press och tv, försökt skapa intresse för detta. Vi har fört fram vårt alternativ – att de som fått avslag ges en lägre ersättning, så att en graderad ersättning skapas i efterhand. Ett tiotal politikermöten har från februari till oktober genomförts för detta, i Stockholm och på andra håll, men intresset har varit svagt. Med något undantag har intresset från media också varit svagt.

Förbundet har också varit engagerade kring teaterpjäsen "*Jag är ett barnhemsbarn*". Information om Samhällets Styvbarn har spridits vid framträdanden, bl.a. under en vecka i Stockholm.

Den 21 oktober hade vi besök på kansliet av Vederlagsutvalget i Oslo kommun, en lokal ersättningsnämnd. Vi utbytte erfarenheter och diskuterade likheter och olikheter mellan Sverige och Norge. En skillnad är att kommuner i Norge har ett självstyre som är starkare än i

Sverige, så de kan själva besluta om ersättning. En slående likhet är att många vanvårdade i Norge, precis som i Sverige, har en stor misstro mot samhället.

Den 10-11 november var Benny Jacobsson inbjuden till en internationell forskar-workshop i Norrköping, med deltagare från 9 länder. Workshopen handlade om upprättelse för vanvård i olika länder. BJ var inbjuden att hålla avslutningsanförande och summera workshopen. En erfarenhet var att de olika juridiska systemen i olika länder väldigt mycket påverkar hur upprättelsen utformas. En annan erfarenhet var att vanvårdade ofta hyste misstro mot varandra och skapade olika föreningar som inte kunde samarbeta.

3. Dagens samhällsplacerade unga

Riksförbundet har fortsatt att uppmärksamma dagens placerade barn. Vi har skrivit om det på vår webbplats och diskuterat med politiker när vi fått tillfälle. Det har skett i riksdagen, men också vid lobbymöten utanför riksdagen, samt vid symposier och seminarier där vi träffat politiker.

Vi har fokuserat på att de placerade barnen får sämre skolutbildning och hälsa än andra barn, och vi har tagit upp behovet av fortsatt stöd efter 18-årsdagen (s.k. eftervård). Vi har lobbat för att dessa yngre placerade behöver stöd för egen organisering som utredningen "Barns och ungas rätt vid tvångsvård. Förslag till ny LVU" föreslog (SOU 2015:71, s. 945).

Genom vårt aktiva medlemskap i Forum för Familjevård har vi också drivit frågor om samhällsplacerade barn. Vi har också tagit upp detta vid möten med Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Socialstyrelsen.

Den 10 september deltog Mod Thörn och Benny Jacobsson i grundandet av Föreningen Knas Hemma, den enda ungdomsorganisationen för unga som varit samhällsplacerade.

Den 30/9 – 2/10 deltog Benny Jacobsson i en workshop med samhällsplacerade och nyligen samhällsplacerade unga på Sättra bruk. Workshopen var ett samarbete mellan Forum för Familjevård och Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

4. En planerad föryngring och generationsväxling

Inom förbundet har vi på styrelsemöten, årsstämmor och lokala möten pratat om behovet av yngre medlemmar, en föryngring av förbundet. Vi har också pratat om behovet av ett annat namn som ligger mera i tiden. På ett styrelsemöte i Skövde i augusti 2014 förelåg en utredning "Tio år till med Samhällets Styvbarn?". Den behandlade utförligt vilka frågor som kan drivas för ungdomar och unga vuxna samhällsplacerade. Styrelsen beslöt att i den takt personella och ekonomiska resurser medger, så ska vi arbeta i en sådan riktning, eftersom upprättelsearbetet en dag tar slut. Därefter har vi försökt olika utvägar att förverkliga detta.

En lärdom av de senaste åren är att det inte automatiskt kommer yngre medlemmar, för att vi lyfter frågor om de samhällsplacerade. Unga människor som varit placerade är inte heller intresserade att styras av äldre. De har fått nog av det.

Därför diskuterade styrelsen i början av 2016 att vi bör vända på ordningen, och söka oss till ungdomarna och visa dem förtroende. Styrelsen beslöt kontakta en grupp unga vuxna som nyligen varit placerade, och erbjuda dem att gå in i förbundet och på sikt ta över ledningen

av förbundet. Detta skulle garantera förbundets framtid. Styrelsen informerade lokalföreningarna vid olika möten och fann stöd för detta.

På en utbildningskonferens i mars 2016 diskuterades detta. Därefter diskuterades och beslutades om förslaget på årsstämman i samma månad. Till årsstämman fanns ett förslag från förbundsstyrelsen, där det bl.a. stod:

Förbundsstyrelsen föreslår att vi överlämnar stafettpippen till den yngre generationen, genom att successivt överlåta riksförbundets centrala organisation till dagens ungdomar i Knas hemma, medan våra nuvarande medlemmar och lokala föreningar blir kvar i riksförbundet. Målet är en ungdomsledd organisation, med äldre och yngre grupper. På detta sätt får vi ett förnygrat riksförbund, samtidigt som ungdomarna slipper börja från noll i bygget av en organisation. Detta är en lösning som garanterar att vårt mödosamt byggda förbund inte försvinner, samtidigt som vi ger ett stort bidrag till den yngre generationen av omhändertagna barn och unga.

Förbundsstyrelsen har haft samtal med projektet Knas hemma, som ställer sig mycket positivt till förslaget. Förbundsstyrelsen har också presenterat och diskuterat förslaget lokalt med styrelser och föreningar, som ställt sig positiva. Förbundsstyrelsen föreslår att årsstämman beslutar om följande avsiktsförklaring:

- att riksförbundets centrala organisation under verksamhetsåret successivt överlämnas till den yngre generationen av samhällsplacerade ungdomar, som finns i projektet Knas hemma.
- att förbundsstyrelsen, i samarbete med projektet Knas hemma, vidtar de åtgärder som behövs för att verkställa detta beslut.
- att våra lokala föreningar och grupper fortsätter sin verksamhet inom riksförbundet, för gemenskap och ömsesidigt stöd mellan alla samhällets styvbarn.

Styrelsen föreslog också:

- att en extra stämma inkallas för att behandla:
 - Förbundets namn
 - Förbundets logotyp
 - Förbundets program
 - Förbundets stadgar
 - Val till riksförbundets förtroendeposter

När Benny Jacobsson presenterade förslagen på årsstämman avslutade han med att säga att vi måste ha förtroende för den nya generationen och inte vara rädda för att lämna från oss makten till ungdomarna. Förslagen antogs enhälligt av årsstämman. Därmed fanns förutsättningarna för en verklig insats för den unga generationen. Därmed fanns också förutsättningar för förbundet att leva vidare.

I samarbete med Knas Hemma förbereddes extrastämman, så som årsstämman beslutat. En heldags workshop med äldre från Samhällets Styvbarn och yngre från Knas Hemma genomfördes den 12 juni. Den 15 juni underrättades valberedningen att extrastämman kommer att inkallas och att valberedningen kan påbörja sitt arbete. Den 18 juni fattade styrelsen det formella beslutet att inkalla extrastämman till den 27 augusti, och inbjöd samtidigt den unga generationen att sända ombud till stämman. Den 30 juni planerades extrastämman i samarbete med Knas Hemma. Förslag om nytt namn, stadgar, program och logotyp togs därefter fram, och ansökan till Socialstyrelsen för bidrag till det föryngrade förbundet påbörjades.

Förbundet var i färd med att genomföra vad årsstämman beslutat. Men i början av augusti började ordföranden, understödd av tre medlemmar utanför styrelsen, att resa invändningar mot årsstämmans beslut – beslut tre av dem själva varit med och fattat på årsstämman. På Facebook och i blogg på vår hemsida gick man till angrepp mot årsstämmans beslut och försökte ställa in extrastämman. Styrelsen svarade att vi ska följa årsstämmans beslut, men gick med på att senarelägga extrastämman till den 10 september. Därefter gick ordföranden och de tre utanför styrelsen (varav två i valberedningen) till offentligt angrepp på olika Facebooksidor mot andra namngivna styrelseledamöter. Ordföranden var så oresonlig att styrelsemöten fick avbrytas. En person i valberedningen kontaktade strax innan stämman Knas Hemma och "varnade" dem för att komma till extrastämman. Ordföranden och personen från valberedningen påstod också att de beslut som årsstämman antagit inte fanns.

Projektledaren för Knas Hemma bad då om ett samtal med ordföranden på telefon. I samtalet deltog också en chef från Fryshuset, där Knas Hemma då ingick. Efter samtalet med ordföranden drog de slutsatsen att det saknades barnperspektiv i ledningen för Samhällets Styvbarn. Knas Hemma drog sedan slutsatsen att Samhällets Styvbarn genom ordförandens agerande och den andre personens "varning" hade brutit överenskommelsen med Knas Hemma, som fanns i årsstämmans beslut. Eftersom överenskommelsen var bruten fanns ingen möjlighet att gå vidare.

Med kort varsel inställdes extrastämman, eftersom det som den inkallats för inte kunde genomföras. Det är förbundsstyrelsens uppfattning att ansvaret för att föryngringen och generationsväxlingen inte kunde genomföras, ligger på den tidigare ordföranden och de tre utanför styrelsen som arbetade för att sabotera årsstämmans beslut och överenskommelsen med Knas Hemma.

Under månaderna därefter har dessa fyra personer gjort allt för att försvåra för Samhällets Styvbarn. De skickade in en falsk ansökan till Socialstyrelsen, så att Socialstyrelsen satt med två ansökningar från Samhällets Styvbarn. De skickade brev till Socialstyrelsen med förtal av förbundsstyrelsen och enskilda ledamöter. En av dessa fyra har också skickat brev med förtal av förbundet till en åklagarmyndighet. Samtidigt har de, fr.a. en av dem, engagerat sig i offentligt förtal av förbundet och enskilda ledamöter i styrelsen, samt framfört direkta hotelser mot namngivna ledamöter.

Styrelsen ansåg att sådant inte kan tolereras. Inom Samhällets Styvbarn är det högt i tak, vi kan inte lägga oss i vad medlemmar har för åsikter. Men medvetna sabotage av enhälligt fattade beslut, liksom förtal och hotelser, är inga åsikter – det är handlingar som bryter mot stadgarna och i flera fall mot svensk lag. Förbundsstyrelsen har därför vid möten 18/9, 8/1 och 21/3 uteslutit dessa fyra ur förbundet. De har haft möjlighet att överklaga uteslutningen till årsstämman, men inget överklagande har inkommit.

5. Framtiden

Eftersom den planerade generationsväxlingen, som skulle inneburit en behövlig förnying och förnyelse, inte har kunnat genomföras, så är det styrelsens uppfattning att riksförbundet i dess nuvarande form saknar framtid.

Vi har kontinuerligt förlorat medlemmar i takt med att Ersättningsnämnden lämnade sina besked till dem som sökte ersättning. Medlemmarnas genomsnittsålder stiger och är nu kring 65 år. Aktiviteten har närmast avstannat i lokalföreningarna och grupperna. Med sjunkande medlemstal och uteblivit bidrag från Socialstyrelsen finns inte ekonomi för att driva ett riksförbund.

I detta läge har styrelsen bedömt att förbundet bör upplösas under ordnade former, på det sätt som stadgarna förutsätter. Det skulle vara ansvarslöst att fortsätta tills verksamheten helt avstannar och enskilda ledamöter får hantera avveckling, kostnader och kvarlåtenskap.

Men samhällets styvbarn, de som varit omhändertagna som barn eller unga, kommer inte att försvinna. De finns kvar. Det finns behov nu och i framtiden för dem att träffas, och att arbeta för de som är eller har varit samhällsplacerade. Men det riksförbund vi byggt upp har nu tjänat ut.

Lokalföreningar och grupper kan finnas kvar, där viljan till det finns. Det finns också möjlighet att stödja den unga generationen i Knas Hemma.

Styrelsen föreslår i en proposition till årsstämman att förbundet upplöses på det sätt stadgarna anger, genom två på varandra följande årsstämmor.

5. Förbundsstyrelsen

Den styrelse som valdes vid senaste årsstämman bestod av Per Asp (ordförande), Mod Thörn, Benny Jacobsson, Susanne Lundell, Magnus Tängdén, samt som ersättare Robert Wahlström och Lars Lundberg. Styrelsens första möte valde Magnus Tängdén till vice ordförande, Susanne Lundell till förbundssekreterare och Benny Jacobsson till förbundskassör.

På styrelsemöte den 18 september uteslöts Per Asp ur förbundets för sina handlingar. Vice ordföranden Magnus Tängdén trädde in som ordförande. Robert Wahlström trädde in som ordinarie ledamot och valdes till vice ordförande. Senare samma månad lämnade Susanne Lundell styrelsen och Lars Lundberg inträdde som ordinarie ledamot.

Förbundsstyrelsen har inte haft något arbetsutskott under året. Istället har styrelsen haft tätare och kortare (under en timma) styrelsemöten per telefon. Fem fysiska möten har hållits under 2016: två innan stämman i mars, ett i samband med stämman, samt två möten därefter. Det finns 18 protokollförda möten.

Förbundet har under året varit medlem i de ideella föreningarnas arbetsgivarförbund, IDEA.

Förbundsstyrelsen, Riksförbundet för Samhällets Styvbarn